

УДК 339.9:338.48 (043.3)

В. С. Білозубенко,

д. е. н., доцент, професор кафедри міжнародних економічних відносин, регіональних студій та туризму, Університет митної справи та фінансів

М. В. Корнєєв,

д. е. н., доцент, професор кафедри міжнародних економічних відносин, регіональних студій та туризму, Університет митної справи та фінансів

К. М. Горб,

к. г. н., доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин, регіональних студій та туризму, Університет митної справи та фінансів

РОЗВИТОК ТУРИСТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ КРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТУРИЗМУ

V. S. Bilozubenko

Doctor of Economic Sciences, Assistant Professor, Professor Department of International Economic Relations, Regional Studios and Tourism, University of Customs and Finance

M. V. Korneev

Doctor of Economic Sciences, Assistant Professor, Professor Department of International Economic Relations, Regional Studios and Tourism, University of Customs and Finance

K. M. Horb

Candidate of Geographical Sciences, Assistant Professor, Associate Professor Department of International Economic Relations, Regional Studios and Tourism, University of Customs and Finance

DEVELOPMENT OF TOURIST INFRASTRUCTURE OF THE COUNTRY IN THE CONDITIONS OF TOURISM GLOBALIZATION

Уточнено сутність та обґрунтовано значущість туристичної інфраструктури країни. Встановлено, що під туристичною інфраструктурою потрібно розуміти сукупність різних технічних та організаційно-господарських об'єктів, які забезпечують безперебійне функціонування туристичної галузі. Визначено, що розвиток туристичної інфраструктури потрібно розглядати з точки зору наступних підходів: встановлення і досягнення нових цілей; еволюція, ускладнення системи; адаптація до умов і вимог, що змінюються; розв'язання проблем і протиріч, що виникають всередині системи чи у її взаємодії із зовнішнім простором. Визначено, що держава має сфокусуватись на розвитку туристичної інфраструктури як основі туристичної індустрії та включення України у глобальний туристичний простір. Сформульовано прояви глобалізації туризму та міжнародні фактори, імперативи і драйвери, що впливають на розвиток такої інфраструктури. Визначено принципи, підходи і напрями розвитку туристичної інфраструктури з урахування умов глобалізації.

The essence and the importance of the country's tourism infrastructure have been clarified. It is established that under the tourist infrastructure it is necessary to understand the totality of various technical and organizational and economic objects that ensure the smooth functioning of the

tourism industry. The development of tourism infrastructure should be considered in terms of the following approaches to its understanding: the establishment and achievement of new goals; evolution, complexity of the system; adaptation to changing conditions and requirements; solving problems and contradictions that arise inside the system or in its interaction with the outer space. It is determined that the state should focus on the development of tourism infrastructure as the basis of the tourism industry and the inclusion of Ukraine in the global tourist area. The principles of development of tourist infrastructure should be: technological and cultural progressiveness; complexity and algorithmic closure of elements; association and coordination of state and business efforts, development of public-private partnership; a combination of stimulating market influence and the leading role of the state; taking into account regional specifics; support for structural flexibility and balance; creation of conditions for innovative activity and flexibility; improving the quality of functional integration of all elements (blocks, subsystems) of tourist infrastructure. The main directions of development of national tourism infrastructure in the conditions of globalization are: formation and development of tourist clusters; support of small and medium business in the tourism sector; stimulating innovation in the field of tourism; support the development of individual tourist zones (territories) within the country, while preserving their specificity. The manifestations of the globalization of tourism and international factors, imperatives and drivers affecting the development of such infrastructure are formulated. The principles, approaches and directions of the development of the tourist infrastructure are determined taking into account the conditions of globalization.

Ключові слова: туризм; туристична інфраструктура; розвиток; туристична індустрія; глобалізація.

Keywords: tourism; tourism infrastructure; development; tourism industry; globalization.

Постановка проблеми. В останні десятиліття туризм став одним з найбільш динамічних секторів світового господарства зі швидкими темпами розвитку. Цьому сприяли об'єктивні процеси глобалізації, розвиток логістики, культурні зміни, поява Інтернету та в цілому формування цілісної світової індустрії туризму, куди увійшли транснаціональні готельні мережі та туристичні компанії, глобальні туристичні оператори і низка обслуговуючих підгалузей. У теперішній час склались усі передумови для того, щоб у коротко- та довгостроковій перспективі міжнародний туризм надійно закріпив свої позиції у якості одного з провідних секторів світової економіки.

Міжнародний туризм швидко глобалізується, що має численні сфери, складові і прояви та є об'єктивним у контексті глобалізаційних процесів у всіх інших сферах. Глобалізація туризму суттєво впливає на розвиток всієї світової індустрії туризму, а також і національних господарств, що зумовлено їх конкуренцією, зокрема позиціями у міжнародних рейтингах.

Більшість країн світу мають певний туристичний потенціал, тому важливим економічним завданням у контексті світових тенденцій є розвиток національної індустрії туризму, однією зі складових якої є туристична інфраструктура (ТІ). З огляду на вищезазначене тема статті є актуальною для різних країн і особливо для України, що зумовлено завданнями нарощування масштабів та економічних показників туристичної галузі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальність питань розвитку міжнародного туризму, туристичної індустрії, глобалізаційних процесів у цій сфері підтверджується зростанням кількості наукових публікацій. Питанням розвитку туризму і туристичної індустрії присвячені роботи В. Бабарицької, А. Близнюк, О. Любіцевої, О. Лютак, М. Скопень, Л. Устименко та ін. Проблематиці розвитку ТІ присвячені праці, наприклад: К. Кривеги [1], Г. Долгополої та Я. Коробейникової [2], О. Музиченко-Козловської [3], М. Уліганенець [4]. Тенденції розвитку туризму в умовах глобалізації досліджені у роботах: І. Смаль [5], І. Воронін, А. Вороніна [6], В. Зайцевої та О. Корнієнко [7]. Особливості розвитку туристичної індустрії України розглянуті у роботі В. Маховки [8] та О. Мельниченка і В. Шведун [9]. Комплексним дослідженням глобалізаційних процесів у сфері міжнародного туризму, що охоплює міжнародні інститути і різні форми бізнес-діяльності, є дисертація О. Лютак [10]. Дослідниця звертає увагу на глобальну транснаціоналізацію туристичної індустрії, конвергентні засади глобалізації туристичної діяльності, розвиток глобальних туристичних мереж.

У той же час проблематика розвитку ТІ країни в умовах глобалізації туризму у більшості робіт розроблена дещо фрагментарно. Зокрема є необхідним визначення засад розвитку ТІ країни в умовах глобалізації туризму.

Постановка завдання. Метою дослідження є визначення імперативів, принципів, напрямів і підходів до розвитку ТІ в умовах глобалізації туризму.

Виклад основного матеріалу дослідження. У Законі України «Про туризм» однією з важливих завдань національної політики у галузі туризму визначено створення ефективної ТІ [11]. До неї (у якості об'єктів) віднесені готелі та інші об'єкти, призначені для надання послуг з розміщення; заклади харчування; курортні заклади тощо. У Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 р. визначено, що Україна суттєво відстає за рівнем розвитку ТІ від провідних держав світу. Тому її розвиток визнається стратегічним завданням, зокрема для підвищення якості туристичних послуг. За напрямом «Розвиток туристичної інфраструктури» передбачається забезпечення комплексного розвитку територій, зокрема створення сприятливих умов для залучення інвестицій у розбудову ТІ; забезпечення доступності об'єктів ТІ для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення; забезпечення збалансованого використання природних лікувальних та рекреаційних ресурсів, збереження здатності природних комплексів до самовідтворення; сприяння встановленню стратегічного партнерства між державними, приватними та суспільними інтересами шляхом впровадження проектного підходу до створення комплексного туристичного продукту (з відповідними заходами) [12].

Під ТІ потрібно розуміти сукупність різних технічних та організаційно-господарських об'єктів, які забезпечують безперебійне функціонування туристичної галузі (в основному це заклади розміщення; заклади харчування; заклади відпочинку; санаторно-курортні заклади; оздоровчі заклади; організації, які надають транспортні послуги у сфері туризму; спеціальні інженерні мережі та інформаційні системи). Ці об'єкти представляють різних суб'єктів туристичної діяльності. За окремими видами туризму до ТІ можуть бути віднесені заклади культури, спортивні об'єкти, університети, медичні заклади тощо.

ТІ – це сукупність установ (організацій), які забезпечують туризм, включаючи надання інформаційних, транспортних, готельних, розважальних та інших послуг, а також сприяють здійсненню туристичної діяльності. Межі ТІ визначити важко, тому потрібно виокремлювати її «ядро», тобто спеціалізовані туристичні об'єкти і установи, а інше – розглядати за необхідності, враховуючи якісні характеристики.

Інфраструктура завжди має обслуговуючий, допоміжний характер. При цьому вона значно впливає на якість туристичних послуг та рівень ефективності туристичної діяльності, а інколи визначає можливості її здійснення взагалі. Потрібно враховувати пряму залежність між туристичною активністю і параметрами ТІ, функціонування якої завжди є цілеспрямованим.

ТІ за своєю сутністю характеризується вторинністю і подвійністю. Вторинність проявляється в тому, що вона забезпечує і допоміжну індустрію, тому результативність інфраструктури завжди визначається кінцевою результативністю туристичної діяльності (послуг, підприємств), для яких вона створена. Двоїстість полягає у тому, що функціонування ТІ, окрім підпорядкованості інтересами суб'єктів, яких вона обслуговує, визначається цілями самих інфраструктурних установ.

ТІ часто розглядається у територіальному аспекті, наприклад, стосовно міста або регіону. Однак правомірним вважаємо розгляд національної ТІ та рідше міжнародно-регіональної (наприклад, стосовно євро регіонів та субрегіонів світу). Основними компонентами ТІ є: 1) матеріально-технічний; 2) інституціональний; 3) організаційний; 4) інформаційний; 5) логістичний; 6) соціальний. Потрібно зазначити, що серед компонентів ТІ усе частіше доводиться розглядати нематеріальні, неявні, «невидимі» складові.

ТІ визначає певний рівень і порядок туризму і туристичної діяльності. Тому доцільно виокремлювати інфраструктурний аспект, який дозволяє структурувати різні види умов і долати природні і штучні обмеження, підтримуючи справедливі умови, зокрема вільної конкуренції і нормальної життєдіяльності людей. Інфраструктурний аспект у сфері туризму дозволяє цілеспрямовано фокусувати увагу на відповідних складових і показниках туристичної індустрії.

Розвиток ТІ потрібно розглядати з точки зору наступних підходів його розуміння: 1) встановлення і досягнення нових цілей; 2) еволюція, ускладнення системи; 3) адаптація до умов і вимог, що змінюються; 4) розв'язання проблем і протиріч, що виникають всередині системи чи у її взаємодії із зовнішнім простором. Ці підходи переважно стосуються матеріально-технічного, соціального, організаційного, логістичного компонентів та інформаційних систем, а реалізуються через інституціональний компонент. Це зокрема звертає увагу на глобалізаційні процеси у сфері туристичної діяльності, насамперед щодо логістичного, інформаційного та інституціонального компонентів.

Глобалізація туризму заснована на таких чотирьох процесах:

1) конвергенція, тобто згладжування (стирання) відмінностей і виникнення подібності між системами у структурі, принципах організації і функціонування; взаємне уподібнення систем та їх елементів, протікання схожих і однакових за спрямованістю процесів; змішування і зближення у бік злиття;

2) інтеграція, тобто процес, що веде до стану пов'язаності та об'єднання диференційованих частин у єдине ціле та у єдиний стан; процес зближення, розвитку і диверсифікації зв'язків; взаємне переплетення (при неможливості повного об'єднання) окремих систем;

3) уніфікація, тобто встановлення різних форм (об'єктів) та приведення їх до єдиного зразку; твердження різнобічності і всеосяжного характеру, охоплення всього різноманіття елементів і ознак;

4) гармонізація, тобто взаємне узгодження, зведення у єдину систему, координація, співмірність, упорядкування, забезпечення взаємної відповідності і усунення відмінностей систем, об'єктів, заходів дій тощо.

Всі ці процеси безпосередньо стосуються туристичної індустрії.

Глобалізація туризму має такі прояви:

1) перехід світової індустрії туризму до розвитку на основі єдиних принципів, поява єдиних

загальносвітових тенденцій, паттернів, «стандартів», вимог;

2) гомогенізація економічного простору світового туризму у результаті зростання єдності світу; розвиток міжнародних інститутів у сфері туризму, як регулюючих, так і тих, що забезпечують бізнес-діяльність;

3) детермінуюча роль міжнародних туристичних компаній та операторів, розповсюдження глобальних туристичних мереж, що стимулюють процеси уніфікації та інтеграції національних економік на різних рівнях;

4) формування на основі транснаціоналізації капіталу глобальних ланцюгів створення вартості у сфері туристичних послуг;

5) домінування міжнародних факторів і трендів розвитку над національними; посилення впливу міжнародного середовища на національні індустрії;

6) розвиток процесів глобальної інформатизації у сфері туризму, поширення спеціальних туристичних інформаційних мереж.

Туристична індустрія (більшість видів туризму) відноситься до мультинаціональних галузей, що підвищує значущість кластерів. Однак навіть національні кластери суттєво піддаються впливу глобалізації та розвиваються у руслі світових тенденцій. У результаті національні стратегії розвитку туристичної індустрії все більше узгоджуються, зростає рівень інтеграції, яка породжує взаємні вигоди через інтенсифікацію міжнародних туристичних потоків.

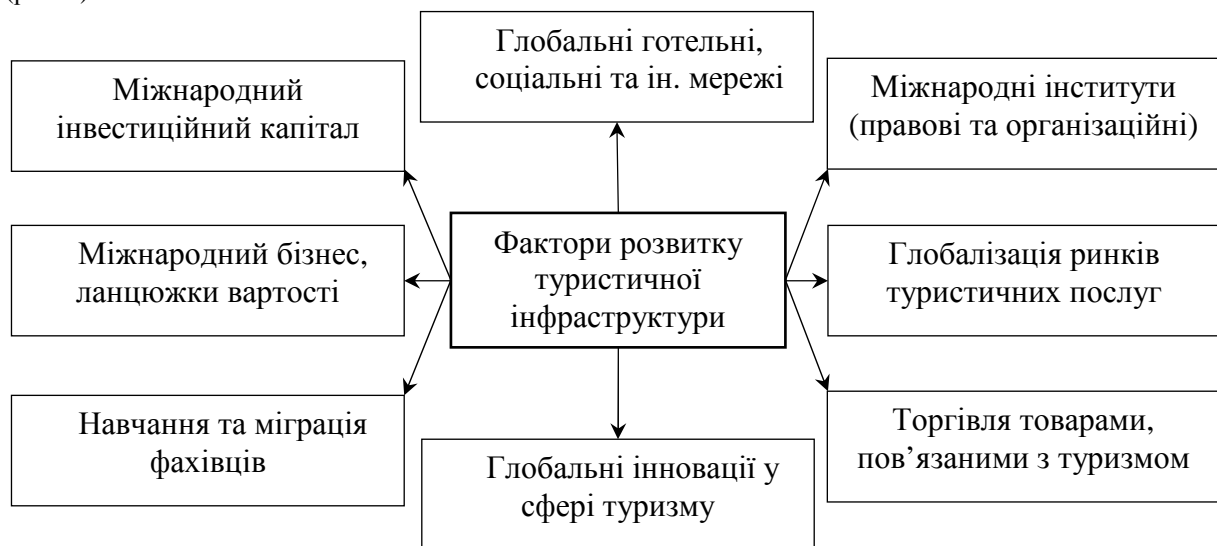
З іншого боку, глобалізація суттєво загострює конкуренцію. Незважаючи на високу функціональну інтеграцію національних індустрій, на макрорівні виникає активне конкурентне середовище. Туристичний ринок постійно насичується, стає більш інноваційним та креативним. Через глобалізацію повсюдно зростають вимоги до якості туристичних послуг, зокрема до безпеки.

На сучасному етапі необхідно виділити кілька груп чинників, що викликають розвиток міжнародного туризму:

- 1) соціальні (культурні зміни, зростання мобільності, посилення цінностей туризму);
- 2) економічні (підвищення доходів населення, доступність туристичних послуг);
- 3) інфраструктурні (розширення логістичної, інформаційної, готельної та іншої інфраструктури);
- 4) екологічні (погіршення екологічної ситуації);
- 5) інформаційно-технологічні (поява інформаційних мереж).

Також потрібно враховувати вплив факторів, які мають негативне значення, в тому числі: військові та соціальні конфлікти, природні катастрофи, економічні кризи і культурні суперечності.

В умовах глобалізації посилюється вплив міжнародних (зовнішніх відносно країни) факторів розвитку ТІ (рис. 1).

Рис. 1. Міжнародні фактори розвитку ТІ

Глобалізація туризму призводить до появи не лише відповідних загальносвітових тенденцій, а й до нових імперативів та драйверів його розвитку. Основними тенденціями є диверсифікація видів туризму, географічних напрямів в умовах формування єдиного глобального туристичного простору. Це забезпечується розширенням і посилення інтеграції національних туристичних індустрій, що також пов'язано із посиленням соціальної мобільності.

Головними драйверами є в останні роки стали: готельні та інформаційні (у тому числі соціальні) мережі на основі Інтернету (інформатизація); розвиток логістики; уніфікація стандартів обслуговування (при їх загальному підвищенні); посилення уваги до питань безпеки. Це супроводжується різноманітними глобальними, національними та локальними (точковими) інноваціями. У контексті диверсифікації у сфері туризму підтримується різноманіття, особливо з точки зору нових туристичних продуктів. Це зумовлено і

диверсифікацією попиту, що також набуває глобально-просторового впливу та загострює інноваційну конкуренцію.

Головним завданням розвитку ТІ країни в умовах глобалізації туризму є підвищення якісного рівня функціонування всіх елементів на основі запровадження спеціальних інновацій у контексті глобальних тенденцій. У глобальний туристичний простір країни доцільно включатись із високоефективною ТІ, борючись за власного та іноземного туриста. Це вимагає дотримання глобальних імперативів, враховуючи власний туристичний потенціал. Принципами розвитку ТІ мають бути: 1) технологічна і культурна прогресивність; 2) комплексність і алгоритмічна замкнутість елементів; 3) об'єднання і координація зусиль держави і бізнесу, розвиток державно-приватного партнерства; 4) поєднання стимулюючого впливу ринку і провідну роль держави; 5) урахування регіональної специфіки; 6) підтримка структурної гнучкості та збалансованості; 7) створення умов для інноваційної активності та гнучкості; 8) підвищення якості функціональної інтеграції всіх елементів (блоків, підсистем) ТІ. Підходи до розвитку національної ТІ наведені на рис. 2.

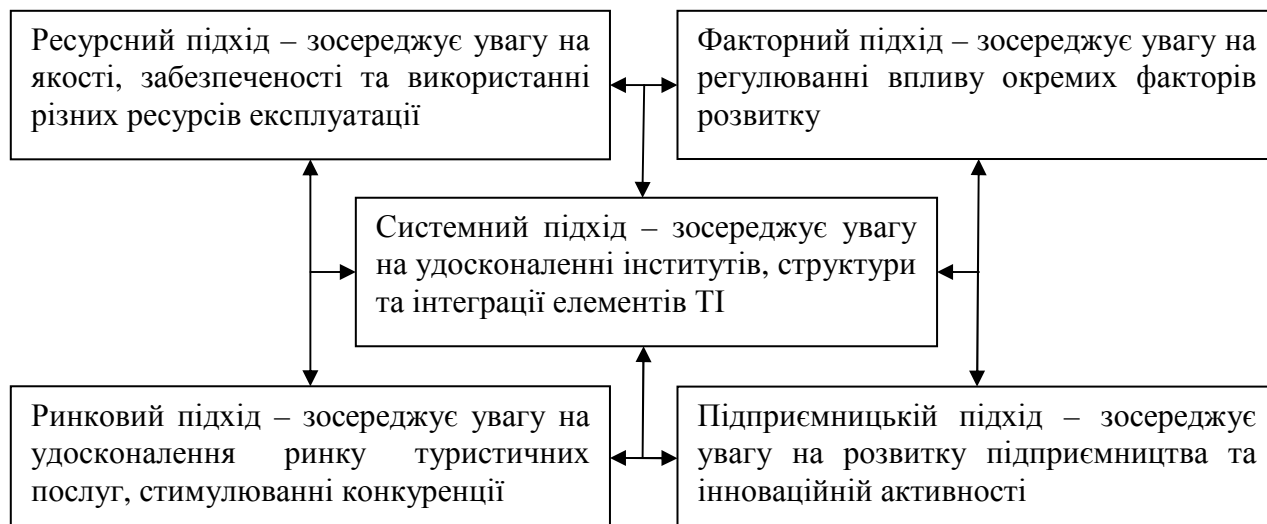

Рис. 2. Підходи до розвитку національної ТІ

Основними напрямками розвитку національної ТІ в умовах глобалізації є: 1) формування та розвиток туристичних кластерів; 2) підтримка малого і середнього підприємництва у туристичній сфері; 3) стимулювання інновацій у сфері туризму; 4) підтримка розвитку окремих туристичних зон (територій) у межах країни, зберігаючи їх специфіку. Це вимагає запровадження прогресивних моделей і підходів до розвитку ТІ, погоджуючи національний і регіональний поступ.

Окремо потрібно наголосити на ролі держави. У сфері ТІ, як й інших видів інфраструктури, є численні «провали» ринку. Держава повинна не лише ліквідувати їх, але й забезпечити сталість режиму функціонування ТІ. Це стосується не тільки конкурентного порядку, а й соціальних імперативів. В Україні роль держави є особливо важливою, враховуючи зростання туристичної конкурентоспроможності багатьох інших країн, головним чином сусідніх. Тому потрібно акцентувати увагу на необхідності проведенні цілісної політики розвитку туристичної інфраструктури з чіткими міжнародними аспектами. Це має охоплювати не лише нормотворчу діяльність, а й прогностичний, освітній, інвестиційний, адміністративний аспекти. Держава має сфокусуватись на розвитку ТІ як основі туристичної індустрії та включення України у глобальний туристичний простір.

Висновки. Таким чином, розвиток ТІ країни повинен здійснюватись у контексті глобальних тенденцій та формування глобального туристичного простору, дотримуючись імперативів та використовуючи вплив драйверів. Глобалізація туризму має специфічні прояви, які прямо стосуються елементів ТІ. Це повинно враховуватись на рівні принципів і напрямів розвитку ТІ. У наступних дослідженнях за цим напрямом передбачається розробити теоретико-методологічні засади дослідження глобального туристичного простору.

Список літератури.

1. Кривега К. В. Туристична інфраструктура: поняття та складові / К. В. Кривега // Гуманітарний вісник ЗДІА. – 2005. – Вип. 21. – С. 118–124.
2. Долгопола Г. Є. Туристична інфраструктура: до проблеми визначення та функціонування державно-приватного партнерства [Електронний ресурс] / Г. Є. Долгопола, Я. С. Коробейникова // Актуальные вопросы повышения конкурентоспособности государства, бизнеса и образования в современных экономических условиях: I Международная научно-практическая Интернет-конференция (Полтава, 2013 г.). – Режим доступу: http://www.confcontact.com/20130214_econ/10_dolgopolova.htm.
3. Музиченко-Козловська О. В. Розвиток туристичної інфраструктури – визначальний чинник

туристичної привабливості території / О. В. Музиченко-Козловська // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2011. – № 1. – С. 229–237.

4. Уліганенець М. Історія та сучасні тенденції розвитку інфраструктури вітчизняного туризму / М. Уліганенець // Східноєвропейський історичний вісник. – 2017. – №4. – С. 145–149.

5. Смаль І. В. Особливості і проблеми розвитку міжнародного туризму у контексті глобалізаційних процесів / І. В. Смаль // Вісник Львівського університету. Серія «Міжнародні відносини». – 2008. – Вип. 24. – С.327–335.

6. Воронін І. М. Вплив факторів глобалізації на розвиток міжнародного туризму / І. М. Воронін, А. Б. Вороніна // Культура народів Причорномор'я. – 2009. – №176. – С.115–117.

7. Зайцева В. М. Міжнародний туризм та глобалізація в сучасному світі / В. М. Зайцева, О. М. Корнієнко // Вісник Запорізького національного університету. – 2012. – № 2 (8). – С. 55–65.

8. Маховка В. М. Особливості розвитку туристичної індустрії України / В. М. Маховка // Науковий вісник Ужгородського університету. – 2013. – № 2 (39). – Ч.1. – С. 167–171.

9. Мельниченко О. А. Особливості розвитку індустрії туризму в Україні: монографія / О. А. Мельниченко, В. О. Шведун. – Харків: НУЦЗУ, 2017. – 153 с.

10. Лютак О. М. Глобальна інституціоналізація бізнес-діяльності у сфері міжнародного туризму [Текст] : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.02 / Лютак Олена Миколаївна ; Держ. ВНЗ “Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана”. – Київ, 2018. – 573 с.

11. Закон України «Про туризм» від 05.09.1995 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1995. – № 31. (Із змінами, внесеними згідно із Законами № 124-VIII (124-19) від 15.01.2015 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80>

12. Стратегія розвитку туризму та курортів на період до 2026 року Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 березня 2017 р. № 168-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-%D1%80#n9>

References.

1. Krivega, K V. (2005), “Tourist infrastructure: understand and warehouses”, *Humanitarnyj visnyk ZDIA*, vol. 21, pp. 118–124.

2. Dolgopola, G.E. and Korobeynikova, J.S. (2013), “The tourist infrastructure: the problem of the definition and functioning of public-private partnership”, *Zbirka dopovidej na Mizhnarodnij nauchno-praktichnij konferentsii* [Conference Proceedings of the International Scientific and Practical Internet Conference], *Mezhdunarodnaya nauchno-prakticheskaya Internet-konferentsiya* [International Scientific and Practical Internet Conference], Poltava, Ukraine, [Online], available at: http://www.confcontact.com/20130214_econ/10_dolgopola.htm (Accessed 4 Aug 2018).

3. Muzichenko-Kozlovskaya, O V. (2011), “The development of tourist infrastructure is the first official official of tourist privitlity of territory”, *Visnyk Natsional'noho universytetu «L'vivs'ka politekhnik»*, vol. 1, pp. 229–237.

4. Ulyganenets, M. (2017), “The history and special trends of development of information infrastructure of tourist tourism”, *Skhidnoievropejs'kyj istorychnyj visnyk*, vol. 4, pp. 145–149.

5. Smal, I.V. (2008), “The peculiarities and problems of the development of international tourism in the context of global processes”, *Visnyk L'vivs'koho universytetu. Serii «Mizhnarodni vidnosyny»*, vol. 24, pp. 327–335.

6. Voronin, I.M. and Voronina, A.B. (2009), “The influence of globalization factors on the development of international tourism”, *Kultura narodiv Prychornomoria*, vol. 176, pp. 115–117.

7. Zaitseva, V.M. and Kornienko, O.M. (2012), “The international tourism and globalization in the modern world”, *Visnyk Zaporiz'koho natsional'noho universytetu*, vol. 2, pp. 55–65.

8. Mahovka, V. M. (2013), “The features of the tourism industry in Ukraine”, *Naukovyj visnyk Uzhhorods'koho universytetu*, vol. 2, pp. 167–171.

9. Melnichenko, O.A. and Swedun, V.O. (2017), *Osoblyvosti rozvytku industrii turyzmu v Ukraini* [The features of the tourism industry development in Ukraine], NUTSZU, Kharkiv, Ukraine.

10. Lyutak, O.M. (2017), “The global institutionalization of business activities in the field of international tourism”, Abstract of doctoral dissertation, Global economy, Kyiv National Economic University, Kyiv, Ukraine.

11. The Verkhovna Rada of Ukraine (1995), The Law of Ukraine “About tourism”, available at: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80> (Accessed 29 August 2018).

12. Cabinet of Ministers of Ukraine (2017), “The strategy for the development of tourism and resorts for the period up to 2026”, available at: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-%D1%80#n9> (Accessed 25 August 2018).

Стаття надійшла до редакції 20.10.2018 р.